

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.

Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A cigánykérdés.

*** Most, midőn az utolsó hetek borzalmas eseményei megint felszínre vetették a cigánykérdést, megindultak a javaslatok, tervezetések, tárgyalások minden téren s mindenki hivatva érzi magát egy-egy jó tanácsal szolgálni.

Időről-időre felvetetik ennek a kérdésnek a megoldása, de az eredmény eddig — ha a napi események forrágata újabb kérdéseket hozott felszínre, az volt, hogy megint elvesztette a cigánykérdés aktualitását s az akták *egyelőre irattárba* kerültek.

Pedig közbiztonsági s talán nemzetgazdászati szempontból is elég fontos ez a kérdés arra, hogy ne maradjon egy örökké zárjelben álló kérdőjel, hanem végre valahára komoly cselekvés alakjában adassék meg reá az érdemleges felelet is.

Időszerűnek tartjuk, hogy e kérdéssel a saját szempontunkból mi is foglalkozzunk.

Fájdalom, hosszú évek tapasztalata megtanított bennünket arra, hogy a hazánk területén uralgott betyárkorszak letűntével közbiztonsági állapotaink már elérhették volna az általános európai nívót: ha nem kóborolnának rónáinkon a kiváltságos gonosztevők ezrei, kik vándorigazolvánnyal ellátva ott állanak majdnem minden nagyobb szabású bűncelekmény megett s here-életüket a személy- és vagyónbiztonság rovására ember-társak fosztogatásával tengetik.

Állati ösztönök, gyors mozgási képességük, egymás közötti szívós összeköttetések, ravaszságuk, nyílvántartásuknak botrányos hiányossága és faji hasonlóságuk, mind olyan tulajdonságok, melyek képesítik őket arra, hogy a gonosz cselekmények elkövetése után a közbiztonság őreinek fittyet hányjanak s míg azok Tolnában nyomoznak, addig ugyanaz a banda már Baranyában folytassa bűnös üzleleit. És mindezen előnyeik betetőzésül védelmezés veszi őket a nálunk oly buján fejlődő alhuzmanizmus, mely a cigány furfangos vádjainak nagyobb hitelt ad, mint az eskü alatt szolgáló becsületes csendőr komoly állításának.

A cigányok egész Európában el vannak terjedve: Spanyolországban és a Balkán államokban egyaránt veszélyeztetik a közbiztonságot; de bátran állíthatjuk, hogy vakmerőségük és veszélyességük sehol annyira elfajulva nincsen, mint nálunk, hol nemcsak az ország belterületén kóborolnak szabadon, hanem át-átesapnak

a szomszéd országokba is, hogy közállapotaink szegényére ott is retteggetté tegyék a vállalkozási szelleméről hírhedt «magyar cigányt».

Kissé hosszúra nyult bevezetésünk után foglalkozzunk azon alapelvekkel és módokkal, melyek nézetünk szerint a kérdés megvitatásánál mint fontosabb nézőpontok tekintetbe jöhetnek.

A hazánkban élő cigányok között, mint a közbiztonsági viszonyokra kivétel nélkül veszélyesek, a kóbor (vándor, oláh) cigányok jöhetnek tekintetbe. Veszélyességük főoka s egyszersmind okozója is a kóbor életmód, melyet folytatnak s mely ellenőrzésüket lehetetlenné teszi.

A kóbor cigány születése után sem anyakönyvi, sem egyházi elkönyvelés alá nem kerül, s ha némelyiknek talán születési vagy halálozási anyakönyvi kivonatát ki is váltják, ezt csak azért teszik, hogy csalárd üzleimeiknél felhasználhassák. A kóbor cigánynak csaknem anyai neve vagy csúfneve van, a hány vállalkozásban részt vett. Adót nem fizet; katona csak akkor lesz, ha valamely bűncelekménye következtében hozzávetőleges hadkötelezettségi korban kerül buroka. De akkor is rendszeren megszökik s ha addig rejtőzött, míg haja megint megnőtt, minden karavánnal védelmet és menedéket talál, míg saját sátoraljához vergődhetik.

Az első feladat tehát az, hogy a kóborcigánynak el kell vágni vándorútját, meg kell akadályozni kóborlásait és megtagadva tőle minden vándorigazolványt és idegen helyen való tartózkodási jogot, fel kell hatalmazni a m. k. csendőrséget arra, hogy a kóbor cigányt, bárhol találja azt, ha különben valamely bűncelekmény elkövetésében nem gyanus, örskörletből örskörletbe üldözze, míg illetőségi helyére nem jut. A lótarást el kell tiltani s az igazoltan nála talált lovak az ő javára a községeljáróság által elárverezendők, a gyanusak pedig elkobzandók, már csak azon okból is, mert náluk a lovak eltartása, elmezése csakis folytonos bűnözés (lopás és praerikálás) útján történik.

Ezenkívül megtiltandó a cigánynak a sátor alatt való lakás és kötelezendő arra, hogy a község szélén telepedjék meg.

Mínthogy azonban a vándorcigány eddig mások szerzeményéből élt s lopásból, rablásból tengette nyomort életét, módot kell neki nyújtani arra, hogy a társadalom hasznos tagjává válva, becsületes keresményéből emberhez méltó életet folytathasson. S e tekintetben a

társadalomra háramlik az első kötelesség. A társadalomnak kell az előítéletek megszüntetésével odabáttni, hogy a cigány egyenjogú emberi mivoltának tudatára emelkedve, megszűnjék az a megvetett pária lenni, a kit csak borközi állapotban érdemesítenek arra s akkor is csak ha *czigányprimás*, hogy maguk mellé ültessék s összekocczítsák vele poharukat.

Legyen nyitva a cigány előtt is a polgári társadalom mindazon alkalmazása, melyre magának képesítést szerzett.

De a kezdet nehézségeinek leküzdésénél a cigány egyéni és faji hajlamaira is figyelemmel kell lenni. Azt igen jól tudjuk, hogy a cigány a kaptától, kaszától, meg az ekeszarvától irtózik; ellenben meg van benne a technikai kézi ügyesség s ép oly könnyen kezeli a pörölyt mint alkalomadtán az üvegfüvő csövet vagy a fazekas-korongot is.

Ezeket a hajlamokat kell fejleszteni és rendszerbe hozni, nem pedig avval az álokoskodással érvelni, hogy földművelő ország vagyunk, s így a cigányból is földművet kell nevelni. Hiszen a magyar fajnak is, sőt a legtöbb népek ősfoglalkozása nem a földművelés volt. S a hogy a helyhez kötöttség által más fajoknál is kifejlesztődött a föld művelésének hajlama, úgy akadni fog az idők folyamán elég oly cigány is, a ki szívesen felszeréli a pörölyt a kapával. De ezt ráerőszakolni nem lehet.

Létesítsünk az ország egyes vidékein, ott p. o., hol a hatalmas vízi erők még kihasználatlanul történetek előre szabályozatlan partjaik között, állami ipartelegeket. Nem gyárakra gondolunk itt, hol geniálisan megalkotott gépek automata munkát végeznek s a csekély számú munkás csak arra való, hogy az élettelen munkaerőt lényegtelen kézisegélyvel működésben tartsa; hanem kézi ipar telepekre, hol az agy is működik, de az emberi kéz technikai ügyessége is kenyérkereső munkává tökécsítetik.

A fémpipar terén felemlíthetjük a lakat-, zár-, készcsinálást, a lánczkovácsolást; a vas- és czinkbadog-készítményeket és az üst-verést. A faiparágakból a kosárfonást, villa-, gereblye-, lapát- és targonczakészítést, a durvább faragó munkákat. Aztán a kákafonást és szövést. Az üvegfüvást. A korongon készített gölönecsérmunkákat.

Az asszonyok részére meghonosítandó lenne a fonás, himzés, szövés, fehérnemű és kivált a népviseletben használt nőiruhavarrás. Ez utóbbi által hozzászoktatható lenne népünk ahhoz, hogy a mindinkább terjedő divatos öltözetek helyett megtartaná olcsó és sokszor festőien szép népviseletét.

Ezek mind olyan iparágak, melyeket a cigány vele-született ügyességénél fogva könnyen megtanul s ha egyszer megtanulta, kiviszi a telepről saját tűzhelyéhez a munkát s a saját családjá körében annak bevonásával fejleszti egy egészének háziipart. Egész családok állandóan csak egyes alkatrészek készítésével foglalkozva

abban a legnagyobb tökélyt érnék el s a telep feladata ezután csak a továbbképzés, a munka és anyag kiosztása, az alkatrészek összeállítása, az üzleti teendők lebonyolítása lenne.

Az ily telepeken szerény munkáslakások és a szükség jöletti intézmények lennének létesítendőek. Internátussal összekötött iskolák, hol a gyermek 10—12 éves koráig szülei közelében s azokkal néha érintkezve neveltetnék s azután a házi és kézipar körül alkalmaztatnák. Nem szabad a cigányt sem megfosztani gyermekétől, mert meg van benne a családi érzület állati iránya; azt emberi irányban fejleszteni és nem elfojtani a társadalom feladata.

A jobb tehetségű gyermekek felsőbb kiképzésben is részesítendőek lennének; papokká, tanítókká neveltetének s idővel fajbeliek közé visszakerülve azokra bizonyára inkább hatnának nemestőleg, felemelőleg, mint azok, a kik származásra, nyelvre, lelkületre, de főleg együttérzésre nézve idegenek.

Az ily telepek felügyeletével szintén cigányok lennének megbízandók, de már nem a kóbor cigányok fajtájából. Hiszen akadna elég oly cigány, a ki tisztességes fizetés mellett szívesen ott hagyá a nagy bögöt, a klarinetet, a második hegedüt vagy talán a kovácsműhelyt is, hogy beálljon nem rendőrnek, kisbírónak, hadnagyak vagy káplárnak, mert az ilyen elnevezések a cigány előtt ellenszenvesek; hanem hogy beálljon *vajdának* vagy *családifőnek*. Persze az ilyen cigányokat nagyon meg kellene válogatni.

Alkohollelles szövetkezetek az ily telepeken okvetlenül létesítendőek lennének, mert az erkölcsnemesítés a cigánynál is ott kezdődik, a hol a szeszcsital élvezete megszűnik.

Akadnának feles számban oly cigányok is, kik a földmunka (értem ez alatt az árkolást, kútásást, esatornázást, töltéshányást, útsinálást stb.) iránt hajlammal viseltetnek, vagy a kik valyogvetéssel foglalkoznak. Az ilyen cigányokat — két-három s több családot a község nagysága szerint — a községekben kellene szétosztani s a köz- és magánmunkák ellátására felhasználni.

A napról-napra kevesbedő belső cselédek mizériáin is az által lehetne segíteni, ha mint kocsisokat, inasokat, szobalányokat, arra alkalmas cigányokat alkalmaznánk.

Papok, tanítók, jegyzők, földbirtokosok első sorban lennének hivatva a cigányt magukhoz szoktatni, rá nemestőleg hatni és benne különösen emberi mivoltának, de emberi kötelességének érzetét is felkelteni.

A kezdet minden esetre nagy munkával, nagy nehézségekkel s nagy áldozatokkal is járna; de utóvégre is egykezdetnek már valahára lenni kell s meddő enquette-zésekkel, örökös javaslatokkal és czétalan tervezetekkel az ily fontos kérdést megoldani nem lehet.

A belügyminiszteriumban kellene egy osztályt létesíteni, mely a dolog iránt lelkesedő szakférjakból összeállítva a komoly cselekvés terére lépne s a már össze-

halmozott anyag gyors és lelkiismeretes feldolgozásával egy kész és reális számításokkal támogatott munkát végezze s kivívni magának bazánk, a civilizáció, a közbiztonsági intézmények és idővel nem utolsó sorban a cigányok háláját is az által, hogy megszüntetett egy folyton meg megújuló s folyton napirenden álló kérdést: a *czigánykérdést*.

Könyvtárakat a csendőrségnek.

Irta: *Virág László* csendőrszázados.

Az irni-olvasni tudás képezi az első lépést ahhoz, hogy bárkiben meglegyen az alap, hogy magát önszorgalomból, akár pedig rendszeres tanítás mellett egyénileg művelhesse s idők multával annyi szak- és általános ismerettel rendelkezhesen, hogy az intelligens elemek sorába tartozék.

Minél több az írástudók száma aránszerint egy államban, annál magasabb fokon áll a többi között műveltség tekintetében, mert nagyszámu analfabéták egy-egy állam kulturális hátramaradottságának dokumentumai.

Azóban — bár minden kulturállamban a főzeel az, hogy az analfabéták száma mindenféle hathatós eszközzel csökkenessék — mégis a világ folyása, a haladó kor követelményei arra ösztönzik a mindenkori kormányokat, hogy ezen a továbbképzéshez elengedhetetlen alapfeltételen kívül egyéb eszközöket és módokat is előteremtessenek és alkalmaztassanak, hogy a kulturális fejlődés folyamata egészséges alapon biztosíthatassék.

Ezért létesítették és minduntalan fejlesztetnek a népés ismétlő iskolákon kívül a különböző szakiskolák, felsőbb iskolák, akadémiák, egyetemek, középiskolák és tudományos intézetek, melyek egy magasabb képzettiséggnek alapjait, részint pedig az egyes életpályák gyakorlatához a hozzáértés elméleti anyagát adják meg és biztosítják az egyén számára.

Azóban mindenkinek nem állván módjában, vagy hajlandóságában sem, hogy az intellectualis képzés ezen magasabb módjait és eszközeit kihasználja, hogy azok is, kiknek hivatásuknál fogva magasabb iskolázatásra szükségük nincs, az önművelés eszközeihez hozzájussanak s önképzés által intelligentiájuk a kör követelményei szerint növekedjék, igen gyakran maga az állam, vagy a nagy társadalom tömörülés útján részben önállóan, vagy utóbbi az állam támogatása mellett teremt elő kulturális eszközöket, hogy az állam kulturális fejlődése az egyesek fejlesztése útján biztosíthatassék.

Ilyen eszközök és alkalmakként szerepelnek a majdnem minden községben és városban létező társaskörök, a különféle nép, társas-, kölcsön- és magánkönyvtárak, tudományos és ismeretterjesztő előadások, felolvasások stb.

Miután a törvények, rendeletek és utasítások megismertetéséhez és beiktatásához elég az irni-olvasni tudás oly mértékben, hogy az a népisiskolákban elsajá-

títható, a csendőrtől normalis physikai és szellemi fejlettségen és irni-olvasni tudáson kívül egyéb előképzettiség felvételi feltételül nem kívántatik.

Tanrendszerünk a csendőr hivatásának sokoldalúsága miatt nem terjeszkedik ki teljesen az általános ismeretekre s így a tudományok művelésére, hanem inkább csak a szakismeretek körén belül mozog, mert a szükséges tudnivalók halmaza oly nagy, hogy a kevés előfétel és az iskolai idő rövidsége mellett többre kiterjeszkedni szinte lehetetlenség is.

Ez nem jelenti azonban azt, hogy a csendőr elfoglaltsága mellett egyáltalán nem jutna idő arra, hogy a szellemi élet kielégíthessék, mert a csendőrnek, ha hajlama felébresztetik és reásozoktatatik, jut némi ideje arra is, hogy önszántából és szórakozásból művelje magát.

Egy ily nagyarányu testületnek, mint a magy. kir. csendőrség, az ország kulturális fejlődésének elősegítésében lényeges szerepe van és kell hogy legyen, mert a testület keretében egyesek által megszerzett általános műveltség mindenestre kibát az állam általános kulturális fejlettségére az által, hogy a kevésbé művelt elemeket a polgári társadalomból évről-évre nagyobb számban szivja fel, a testületben műveli s akármilyen uton-módon válik az meg a testülettel, a legalább három évet kiszolgáltakban már csiszolt, törvénytudó elemeket ad vissza a polgári társadalomnak. De meg a csendőrség nem lévén külön állam az államban, a testület intellectualis sulya is magyot nyom a magyar állam kulturális mérlegelésénél. Az egyes nemzetiségek lakta vidékeken pedig, hol az analfabetizmus még jórészt mindennapi jelenség, általános műveltségnek pedig csak itt-ott mutatkoznak jelei, — az egyes csendőrösök, vagy tisztii alosztályok őrszemiei és üttörői kell, hogy legyenek a kulturális fejlődésnek annál is inkább, mert igen sok helyütt egyedül a csendőrlaktanya az, mely lakóival kultúrásigetet képez a hátramaradottság, műveletlenség közepette.

Ezért felette szükséges, hogy minden csendőrlaktanyában rendelkezésre álljon a könyvtár, mely alkalmas legyen arra, hogy a csendőrlégénységnek necsak szak tudását, hanem ezenkívül általános művelődését is elősegítse, az önképzésre a hajlamot felébressze, és kielégítse, mert csak úgy lehetséges az, hogy ne az öt környező tudatlanság, hátramaradottság ragadjon rá a csendőrré, hanem a csendőről ragadjon rá az öt környező lakosságra a felvilágosodottság, vagy a felvilágosodás, önművelés iránti vágy és azon tudat, hogy a szülőknél elsődrendű kötelessége gyermekeiktől nem elzárni a kultúrfejlődés eszközeit.

Nem könnyelmű s meggondolatlan állítas ez; bárki tudhatja, hogy a csendőr nem enlhet a laktanyában mint egy szerzetes a világtól elzárva, hanem községében ismeretséget szerez, barátságokat keresik s ha a viszonyok olyanok, egyszerü, mondjuk írástudatlan, kulturailag hátramaradott, de egybkként tisztességes, kifogástalan

jellemű, magyar vagy idegenajku polgárok társaságára van utalva s ezekkel is érintkezik s okos, felvilágosított beszéde, csiszolódott modora, törvénytudása és törvénytisztlete s ebből folyó útundatossága és önérzete, vagy a szolgálati érintkezések alkalmával adott figyelmeztetési és felvilágosítási jelentékenyen befolyásolják a vele érintkező polgár egyéniségét.

Ámde a csendőr társaskörnek tagja nem lehet, magán vagy kölcsönkönyvtárak kölcsönzési díjait nem bírja meg, szerény javadalmazása mellett könyveket alig szerezhet, de ez az áthelyezéseknél is terhére lenne, magánosoktól pedig csak viszonztszivesség fejében kaphat könyvet (ha van épen kitől kérnie), a viszonztszivességek pedig mindig határosak szolgálatával s így óvatos is kell, hogy legyen a szivességek elfogadásánál, ezért igen nehéz a helyzete a kultureszközök hozzáférhetésében, ha csak ezeket a laktanyában fel nem találja.

Igaz, hogy majdnem minden őrsre jár egy napilap a legénység költségén, jár lapunk az általán terhére s van minden őrsön már mindenki által kiolvasott néhány kötet szak- és irodalmi munka, de ezek még nagyon gyengén szolgálják az elérendő célt, mert hisz a kezdetnek csak kezdetei.

A létező néhány darab mű, — mely a csendőrskönyvtáraknak csak előhírnöke — nagyobbrészt hivatalos kiadvány, mely legénységünk előszeretettel nem igen nyerte meg s mert regények, elbeszélések, iskolás tankönyvek nagyobb mennyiségben nem állanak rendelkezésre, melyek közül mindenki a maga izlése szerint válogathatna, a legénység nem szokott hozzá a szórakozásból való olvasáshoz, vagy ha a hajlama meg volna is, a már olvasott művek nyomán feléledt tudásszomját, érdeklődését nem tudja folytatólagosan kielégíteni s a kevés érdeklődés is megcsappan.

A hivatalos uton beszerzett, vagy kiadott szakdolgoz, bűnügyi nyomozásokat tárgyaló elbeszélések csak akkor hatnak a legénységre jótékonyan, ha azok egyéb a szolgálattal nem kapcsolatos egészen magántermészetű kiadványok mellett, vagy között kerülnek kezébe és a felkeltett érdeklődés táplálása végett vannak kéznél.

Ennélfogva az őrskönyvtárak megteremtése elsőrendű feltétel ahhoz, hogy az egész intézmény kulturális fejlődése és közvetve az állam intellektuális egyedeinek száma emeltessek.

A mai őrskönyvtáraknak fejlesztése azonban az államkellő támogatása nélkül lehetetlen.

Az általánok ugyanis rendeltetésükhöz képest ma már igen kis összegek, belőlük e célra nem marad ugyyszólván semmi, de az egyes kisebb adagokban való bevásárlás is nagyon sokba jön s a gyarapodást hátráltatja.

A nyomvairódalom kiszorítása végett szükséges, hogy olcsón, de mégis becses művek szerezzenek be a kincstár terhére minden egyes őrs részére, a nagyobb számú legénységgel rendelkező, városi szolgálatot teljesítő őrsök, valamint a tanosztályparancsnokságok részére

pedig ezen segély nagyobb mértékben nyujtassék; s egy bizonyos évi, minden őrsnek és tanosztálynak adandó általán rendszeresítessék, melynek kizárólagos célja lenne a könyvtár fenntartása és folytatólagos beszerzése által annak fejlesztése.

Sokszor halljuk azt az általános érvelt, hogy mindenki mindent az államtól vár, sokszor olyant is, a mit egyesek társulás útján, vagy a nagy társadalom egy-magában az állam támogatása nélkül elérhetne s hogy az állam ezen igényeket az államláztartás mérlegének felbillése nélkül kielégíteni nem képes.

Vonatkoztható-e ezen érv testületünkre? Nem! Nem pedig azért, mert úgy az egyes csendőregyén, mint valamennyinek összesége, az egész intézmény csak erkölcsi tökében és erényekben gazdag, anyagiakban pedig oly szegény, hogy a létfenntartás kiadásain kívül egyéb anyagi kiadásokra képtelen.

De eltekintve ettől a csendőrsegnél ezidő szerint az egész tisztikar és az altisztikarnak mintegy 50 százaléka tekinthető a testület maradóknak tagjainak, kik hozzá vannak növe a testülethez s a testület fejlődése érdekében anyagi áldozatot is szívesen hoznak, de mit eredményezhetne ez az alig számbavehető adakozás ebben a kérdésben?

Ha ez így van, könyvtáraink létesítése és fejlesztésére az anyagi áldozat csakis az államtól várható, de mert az állam sem képes mindent és egyszerre nyujtani, bár nincs kétség aziránt, hogy e nyilvánvalóan kulturezéla s az intézmény színvonalának emelésére mint eddig, úgy a jövőben is a törvényhozás szívesen hoz tehetségehez mérten áldozatot, szükséges, hogy igényeinket a legkisebb mérvre redukálva keressük a módozatokat, melyek mellett a cél elérhető lesz.

Ma már léteznek figyelemreméltó irodalmi kiadványok, melyek egyszerre kötésben aránylag igen olcsón kaphatók s felélelik az európai régényirodalom jelesebbjeit, nyelvezetük akár eredeti voltak, akár magyar fordítás révén alkalmas arra, hogy a mi igényeinket kielégítse. Ilyen kiadványok vászonkötésben kötetenként egy korona árban kaphatók s nagyon valószínű, hogy tömeges beszerzésnél jóval olcsóbban is megkaphatók lennének.

Egy-egy őrs részére 80—100, egy városi őrs részére 250—300, egy-egy tanosztály részére legalább 400—500 kötetnyi mű volna a legkevesebb, a mi momentán is szolgálna a cél s rendre szaporítható volna, természetesen úgy, hogy az egyes szárny-, vagy kerületi parancsnokságok nagyban szereznék be az erre rendszeresítő általánból a korszerű és megfelelő munkákat. Természetesen, miután az a cél, hogy minél több mű álljon a legénység rendelkezésére, minden őrs részére nem egy és azon művek lennének megszerzendők, hanem minden egyazon járásparancsnokság alá tartozó őrs részére különböző művek. Nincs kétség aziránt, hogy az egész járásban létező művek a járásparancsnok útján hozzáférhetőek lesznek a szomszédos őrs legénysége részére is.

Czigányasszonyok csendőr kísérettel.

Útban a Szarvas-csárdához.

Ámde lássuk milyen terhet róna az államra ilyen keretben az eszme megvalósítása?

Van átlag 1800 örs, ebben 21 városi örs s van nyolcz tanosztály. Összesen kellene tehát $1779 \times 100 = 177,900$ s $21 \times 300 = 6300$ s $8 \times 500 = 4000$, azaz mindössze: $177,900 + 6300 + 4000 = 188,200$ kötet, mely, mondjuk 50 fillérről számítva: $188,200 \times 50 = 94,100$ koronába kerülne.

De mert ily nagyszámu könyvnek technikai előállítása is sok időt igényelne, de másrészt meg oktalanság volna az államtól azt kívánni, hogy a nagy összeghez egyszerre bocsássa rendelkezésre, a keresztlítvel 4—5 évre lenne elosztandó, mely esetben egy évre $94,100 : 5 = 18,820$ korona kiadás esnék, a mi az elérni kívánt célt tekintve már nem nagy összeg volna.

Hogy egy ily könyvtár fenntartása és fejlesztésére évente örsönként legalább 15 korona, tanosztályonként legalább 50 korona átalány lenne szükséges, ez magától értetődik.

Az így hozandó áldozat igen sikeresen támogatná végcéljában a kultuszminiszterium azirányu buzgókodását, hogy a felvilágosodás és műveltség s a magyar nemzeti szellem minél tágabb tért hódítson s ha már honvédelmi miniszter ur Ó Nagyméltósága belátta annak szükségét és kezdeményezte, hogy az alája rendelt honvédelmi tanácsokban az írás-olvasás mestersege az írástudatlan legénység között intensívebb oktatásban részesüljön, az írástudók részére pedig katonai olvasótermek és könyvtárak rendeztesse be, csak folytatása lehet ezen hazánk előrehaladását egyaránt elősegítő céltudatos intézkedésnek az, ha a fokozottabb ismeretekkel és törvénytudással rendelkező csendőrlégénységnek is megadatik a mód, hogy a saját hajlékában művelhesse magát, jobban felvilágosodjék s a felvilágosodottságot maga körül terjeszthesse.

Az eszme felvetettett! Nem az a lényeges, hogy az épen itt felhozott módon valósuljon meg, hanem az, hogy felkaroltassék s ha más uton-módon is, de hazánk és intézményünk kulturális fejlődésének előmozdítása érdekében mielőbb valóra váljék.

A járőr melyik tagja bilincseljen?*

Írta: Pfeiffer Károly csendőrszázados.

E fogósnak tetsző kérdésben Verbó János főhadnagy a «Csendőrségi Lapok» folyó évi 29. számában egy ügyesen megírt cikkben úgy adja meg a feleletet, hogy két gyalogcsendőrből álló járőr tagjai közül a másod-

* Készséggel adunk helyet e közleménynek, örvendve afelött, hogy a lapunk hasábjain felvetett egy-egy kérdés általánosabb érdeklődés, sőt élénkebb vita tárgyává lesz. Lapunk kitűzött célját teljesen csakis úgy töltheti be, ha a felvetett kérdések megvitatásában — véleményének szabadon és függetlenül kifejezését adva — a testület minden egyes arra termelt tagja részt vesz. Így tisztázódnak az eszmék s a kritika kohójából kikerül a szinarany. A szerk.

csendőr kell hogy bilincseljen, mi alatt a járőrvezető figyelő állásba helyezkedik; lovas járőrnel ellenben a járőrvezető végezze a bilincselést, mi alatt a másodcsendőr levon ülve figyel.

Én a magam részéről erre azt állíthatnám, hogy éppen megfordítva: a gyalog járőrnel a járőrvezető, és lovasjárőrnel — «csak éppen a lovakra való tekintettel» — a másod-csendőr kell hogy a bilincselést végezze.

Bizonyíthatnám pedig ezen állítasomat azzal, hogy:

1. A csendőrségi szolgálati utasítás sehoh sem irván elő azt, hogy a járőr melyik tagja bilincseljen, szabályellenesen én sem járok el akkor, ha a fentiek szerint bilincseltetek.

2. Mint minden szolgálati ténykedés, a bilincselés is bizonyos gyakorlottságot követel, eo ipso gyorsabban, könnyebben és jobban bilincselhet a járőrvezető, mint járőrtársa, ki talán még csak a tanosztályban szerzett gyakorlatall rendelkezik.

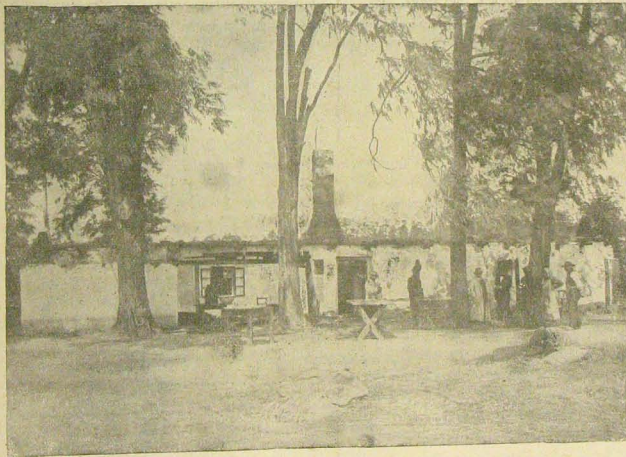
3. Mert talán mégis csak könnyebb dolog tisztess távolban, készen vett fegyverrel, egy esetleges támadás leveréséhez előre jól felkészülten megfigyelő állásban a bilincselendő minden mozdulatára felügyelni s szükség esetén rögtön közbelépve, a bilincselendő ellenzegülési kedvét elvenni, mint balkarra akasztott fegyverrel, tehát félig-meddig lefegyverzetten, guzlancczal a kezekben, közvetlen közelébe lépni egy gonosztevőnek; azt és esetleges társait, — mialatt bátor tekintettel pillanatokra ügyszólván támadásra képtelenné teszi — a kapkodás és izgatottság legkisebb jele nélkül gyorsan és úgy bilincselni, hogy se túl szorítva ne legyen a láncz, se abból az illető a kezét mikor akarja, ki ne húzhassa. Ez nagy gyakorlottságot, öntudatos bátor tekintetet és fellépést követel; amaz ellenben csak fegyelmzettséget s annak tudását igényli, hogy a másodcsendőr saját élete árán is járőrvezetőjét megvédeni köteles. Ezt a katonaságnál legelőször tanulja meg minden rekruta, amaz sok-sok tanulás, hosszú évek tapasztalatai, a már megállapodott felfás öntudat adhatja meg s még akkor sem mindenkinek.

Azt, hogy lovas járőrnel a másod-csendőrnek kell bilincselnie, bizonyíthatná az, hogy a lóroló leszállt huszár — habár a legravurosabb lovas is — mégis csak egy fél gyalogost ér; a lóroló leszállt csendőr, dehogi is rendelkezik a gyalog csendőr fűrészegevel, gyakorlatkészségeivel! Ha már a két lovas közül le kell szállnia egyiknek a lóroló, szálljon le a gyengébb lovas, váljék az amőgy is gyöngébb fél gyalogossá. A jobb lovas lován maradva könnyebben elbáthat a fezcánkoló lovával s e mellett a megbilincselendőket is könnyebben féken tartja s ha kenyértörsére kerül a dolog, nem egykönnyen pottyán le lováról, jobban fékez, jobban ló vagy forgatja kardját, mint a kezdő csendőr.

Mint ezekből látható, elég számos és megszívlelendő érv szól az én nézetem mellett is: de azért mégis azt állítom, hogy e kérdésben sem nekem, sem Verbó főhadnagnak nincs igaza, hanem igaza van a mi «Szol-

Lakatos Dolla, a vén Németh Páni (a kém), s hátul Balog Tuta, a főczinkos.

A légett dånosi csárda.

gálati utasítás»-unknak, mert nem határozza meg, hogy ki bilincseljen! Nem köti meg könnyelműen a kezét *életbevágó* dolgoknál a járőrvetetőnek.

Gondoljunk csak meg, hogy mily kiszámíthatlan következményei lehetnének annak, ha például a járőrvetető pusztán az «utasítást» tartva szem előtt — saját legjobb meggyőződése ellenére kénytelen lenne egy gyakorlatlan és igénytelen kinézésű másod csendőrrel bilincseltetni, kinek a megbilincselendő bizonyára könnyebben is ellenszegül. Ki tehetné felelőssé a bekövetkezendőkért a járőrvetetőt, mikor ez azt vallja, hogy ő előre látta mi fog történni, azt is tudta, hogy ő vele mindez meg nem történhetett volna, de kénytelen volt legjobb meggyőződése ellenére betű szerint az utasítást betartani!

A «Szolgálati utasítás» 28. §-a utasít «a járőrvetetőt az előírt szolgálat *végrehajtásáért* felelős. A «Szervezeti utasítás» 5. §-a nyitlan kimondja, hogy: «a csendőr szolgálatát a fennálló utasítások és előjárói parancsai szerint *önállóan* teljesíti.»

Mindéből pedig önként következik, hogy a szolgálat végrehajtásáért felelős járőrvetetőnek kizárólagos jogát képezi esetről-esetre dönteni a felett, hogy maga bűncselejt-e vagy ezt a járór társára bizza.

Hagyjuk még hát továbbra is a járőrvetetőnek az önállóságát e kérdésben; bizzuk nyugodtan a jövőben is saját belátására a saját felelőségére történő szolgálati tevékenységét, a mint el tudott igazodni ezen 25 éven át minden járőrvetető, úgy el fog igazodni ez után is.

Nekünk, előjáróknak csak az maradjon kötelességünk ezutánra is, hogy jó és megbízható járőrvetetőket képezzünk és neveljünk, kik át vannak hatva a tudattól, hogy *saját felelőségükre legjobb tudásuk szerint s önállóan kell szolgálatukat teljesíteni* — a többi magától jön.

A nyomozási képesség.

Irta: Preszly Lőránd csendőrhadnagy.

1904. év nyarán e lap hasábjain egy közleménynek engedtetett hely, melyben az inductív (reáveztető) nyomozás fontossága mellett foglaltam állást, kimutattam azt, hogy ez a módszer teszi a nyomozást nyomozássá és mint ilyent, tudománynyá, melynek — mint ilyenek — nemcsak létjogosultsága, hanem fontos szerepe van az emberi tudás legérdekesebb és mégis legmisztikusabb terén.

Élénk figyelemmel kísérem a nyomozó járőrök eljárását, de sajnosan tapasztaltam, hogy az igazi, egyszerű és célhoz vezető inductív nyomozás ritka s ennek oka egyrészt annak szövevényességében és sokoldalúságában kereshető és található fel, másrészt s főleg a nyomozók önképzése hézagos és elhanyagolt voltában. Hogy pedig épen a csendőrségi szolgálatban mennyire fontos és elsőrendű szerepe van az önképzésnek, miután tárgyam kerete az erre való kitérést nem engedi meg, erre ez alkalommal nem terjeszkedem ki, pusztán érinteni volt szándékom, hogy a következő sorok annál inkább iga-

zolják állításomat. Sok esetben észlelhető közömbösség és bizonyos foku fásultság is, mely különben sajátosság vonása korunknak. Hogy ennek oka miben rejlik, talán moralphilosophusaink valamikor meg fogják tudni fejteni.

*

Mint mindennek úgy a bűnnek is az emberi lélekben van a gyökere; a jellemnek egyik változása ez, mely szoros egységben áll vele, épen úgy, miként az erény, mint nemes tulajdon.

Valamennyiünkben fészke van erénynek, bűnnek egyaránt; egyikben nagyobb, másíkbán kisebb mértékben. Finom emberismeretre van szüksége annak, a ki a jellemek chaoszában képes magát helyesen tájékozni, s a ki a képmutatás vastag álarcza alatt képes az igazi képet megalkotni az egyesek jelleméről.

Tetteinket gondolkodásunk irányítja, ennek fészke pedig mindenkor a jellemünkben van. Hogy milyen szerepe van a tettek világában a jellemeknek, azt fejtegetni szükségtelennek tartom; ki e tárggyal foglalkozik, mielőbb reájön erre.

Mindezeket azért bocsájtottam előre, mert a nyomozónak a nyomozások terén nagy szüksége van arra, hogy az egyéni jellem kialakulását is megfigyelje, arra különös súlyt helyezzen, mert bonyolultabb esetekben ennek figyelmen kívül hagyása meddővé teheti az egész igyekezetet, melyet adott esetek felderítése közben a nyomozó kifejt.

Emberismeretre kell szert tenni minden egyes nyomozónak első sorban is, ennek pedig meleggáya az állandó megfigyelés és természetesen a *folytonos önképzés*, mely bőséges mennyiségben adja élénk az anyagot feldolgozás, kihasználás és megőrzés czéljából. Az emberismeret, a tapasztalat és értelem gyarapodásával arányosan növekszik, nem kívánjuk a gyermektől, de követeljük a korostól. Emberismerettel kell birta a nyomozónak feladata lényegének teljesítésében, czéljainak elérésében s nyomozási rendszerének megállapításában. A kor öregbíti a tapasztalatokat, az önképzés fejleszt az értelemet, e kettő pedig növeli az emberismeretet.

*

A külföldi államok detectív osztályai bámulatos eredményeket mutatnak fel, helyel-közel nálunk is éretnek el tiszteletreméltó eredmények, de ha a nyomozást vezetőik végzett munkáját tekintjük s annak minden egyes phasizát részletesen vizsgáljuk, tapasztaljuk azt, hogy mennyire okserdien vezet minden egyes esetnél a nyomozók tudása, szakismerete és széles látköre.

Az élet ellát bennünket minimális gyakorlati ismeretekkel, sajnos, egyeseket már ez is elbizakodottakká tesz, de kérem, az egyszerű földműves ember, ha nem figyelne meg évről-évre az ő kis körében előforduló változásokat s a jövőt illetőleg nem a múltban történetekre támaszkodna, vajjon vaktában tudna-e bármilyen cselekedetében eredményt felmutatni? Nem-e ahhoz

módosítja cselekedeteit, a mit már jónak tapasztalt, nem-e hajlik szivesebben ahhoz, a mi már alkalomadtán helyesnek bizonyult? Hiszen ha különböző ember módjára minden helyes dolog mellett behúnyt szemekkel haladna el, ha nem figyelne meg mindent, ha a példákon nem okulna, akkor boldogulása elé oktalanul áthágatlan akadályokat gördítene.

Hogy mik szolgálatják a kitünő detektívek nyomozásánál az eredményt, azt apróbb és lényegtelenebb dolgok elhagyása mellett az ő felismerési képességükben, tervszerű eljárásukban, higgadságukban és fáradhatatlanságukban találhatjuk meg. Önképzés, tehát tudás, emberismeret, folytonos és állandó megfigyelés szülte széles látókör és szakismeret után a fentiek a kiegészítő részei ama képességeknek, melyekkel egy nyomozónak bírnia kell.

Ezen képességek okos és tervszerű felhasználása már a gyakorlat szüleménye, de kifejlesztésük minden kötelességértől áthatott csendőrnek kötelessége volna, hogy felülemelkedve a közepes és átlagos méreteken, képességeivel utat nyithatna magának az elismeréshez és példát állíthatna fiatalabb és kezdő bajtársai elé a követésre.

Haladás — korunk jelszava. Haladjunk tehát mi is, és hassa át minden egyes csendőrnek lelkét ama nemes cél tüze, hogy tekintélyes helyet vívjunk ki a magunk részére a külföld nyomozói előtt. Dolgozzunk, félre szövege álljunk és egész lélekkel a kötelességeinknek éljünk.

Ha kiküszöböli a csendőr lelkéből a közömbösséget, nemtörődömséget és fásultságot, melyeknek káros voltára legközelebb reámutatandók, viszont, ha a nemes cél iránti lelkesülést és rajongást a lelkében meghonosítja, megvan az, a mire a legmagasabb előjáróink is oly nagyon törekszenek, a becsület- és kötelességértől áthatott alap, mely már magában véve is szép reményekre jogosít.

KÉPEINKHEZ.

A dánosi nyomozás.

Heteken át a csendőrség nagy része mozgósítva volt a dánosi vérengzés tettesekének kiderítése és üldözése céljából. De a közönség is szokatlan érdeklődéssel és várakozással izgalommal kísérte a nagy hajsztát, mely a végeredményében az intézménynek újabb babérokat termelt. Bizonyára nagy érdeklődéssel fogadják olvasóink ez alkalommal közölt képeinket, mely a nagy birre vergődött esárdá romjait és a nyomozás, valamint a czigánykísérés egyes jeleneteit rögzíti meg a helyszínén eszközölt felvételek alapján.

HIREK.

Megtámadott járőr. A borsodmegyei Ómány községben július hó 28-án. a bantapolcsányi őrsnek Csajbók János csendőr és Dunka László próbacsendőrből állott bucsutügyeleti járőreit este 1/210 óraker Barta Barci

Lakatos Rózi (a ki vall).

József csokvai és Barta Barci Lajos ómányi lakosok megtámadták s Csajbók csendőr megragadták és letéperni akarták. Csajbók csendőr támadói kezéből magát kiszabadította és Barta Barci Józsefet szuronyával súlyosan megsebesítette Barta Barci Lajos a fegyverhasználat láttára elmenekült, de később a járőr által elfogtatván, a bíróságnak átadott.

Lefegyverezett járőr. Az ungmegyei Antalócz községben, augusztus 4-én este 10 óraker Nagy János csendőr és Peresó András próbacsendőrből állott járőr Hludvik Ferenc és két fivére megtámadták és a járőr mindkét tagjának kardját elvették s azzal a próbacsendőrt fején súlyosan megsebesítették. Nagy csendőr a támadók ellen lövegyért használta és Hludvik Györgyöt valamint Polacsek Sándor ungvári lakost súlyosan megsebesítette. A fegyverhasználat után Nagy csendőr a bíró lakására ment és ott félelmében agyonlőtte magát. Az eset bírói vizsgálat tárgyává tétetett.

Ellenszegülés. Nagy-Mihály borsodmegyei községben július 28-án Jónás András mezőkeresztesi őrsbeli csendőr cz. őrsvezető rendes szolgálat közben a neki ellenszegülő Úveges Mátyás ottani lakos ellen szuronyt használta, minek következtében ez életveszélyesen megsérült.

Czigányok üldözése. A dánosi rablógyilkosságban való részességgel alaposan gyanúsított négy czigány, az őket üldöző csendőrség előtt július 29-én estefél az encsencsi határban levő, 800 hold területű erdőbe menekült. Üldözésüket 25 gyalog és nyolcz lovasesendőrről Csordás Ferenc járásörmester folytatta.

Fegyveres csavargók felbukkanása. Somogyegye Geszt községében, július 28-án három fegyveres csavargó (nem czigány) nyolcz rendbeli betörést kísérelt meg. Zsákmányuk élelmiszer és egy vasvilla volt. Tartózkodási helyük a geszti erdőszög. Elfogatásukra Bezszilla Kálmán főhadnagy vezénylete alatt Osztopán és Mernye községeibe 24 csendőr összpontosított.

KÜLÖNFÉLÉK.

Érdekes falu. Izland nyugati partjain a 200 éves Carracosz falunak mind a tizenhét háza hajóroncsokból van összetakolva, melyeket a vihar hordott oda. Izland szigetének más nevezetessége is van. A kertek és mezők kerítése azoknak a hajóknak a farakományaiból áll, melyek Izland partjain tönkrementek. Van kert, melynek egész kerítése drága mahagonfából van összetakolva.

A tizenhárom szám. Csudálatos dolog, hogy még a mai nagyon felvilágosodott korban is babonások az emberek, sőt még el is van a kinek a babonára való hajlamot műveltségükkel fogva alig tételezhetők fel. Hogy ez így van, bizonyítja a párisi „Figaro” című újság, a mely egyik legutóbbi számában kedves apróságot mond el erre vonatkozólag Constansról, a konstantinápolyi francia nagykövetről. Constans egy ízben egy előkelő barátjához volt hivatalos vacsorára. Ép a mikor asztalhoz akartak ülni, a nagykövet észrevette, hogy tizenhárom vannak. Önkéntelenül is nyugtalanság fogta el és a háziasszonynak meg is mondta, hogy mi annak az oka. A háziasszony, a ki nagyon felvilágosodott, művelt nő volt, nevetve csapta össze kezét. — Hogyan — mondta — ön, a művelt férfi hisz az ilyen dolgokban? — Sajnos, így van a dolog, — hangzott a válasz. Nem mondhatnám ugyan, hogy babonás vagyok, de — Istenem, már oly sok csodálatos dolgot láttam életemben, hogy... Csodálatos dolgokat? — szakította őt felbe a háziasszony. Mondjon el hát egyet. — Oh, nagyon szívesen, akár többet is, — felelte Constans. — Nem is egyszer, hanem sokszor előfordult már, hogy tizenhárom ültünk az asztalnál. Én mindig észrevettem ezt, de nem szóltam, nehogy esetleg elrontsam a többiek jókedvét is. Azt azonban megfigyeltem, hogy az estélyt követő napon rendszerint valami szerencsétlenség érte a háziasszonyt. A nagykövet látszólagos egykedvűséggel mondta el ezt; de a háziasszony nem nevetett többé, hanem a helyét addig halasztgatta a vacsora megkezdését, a míg akadt egy tizenegyedik vendég is.

Kámföveők. Londonban új dívat kapott lábra megit: a kámföveés. Egy újság mesél arról szép dolgot. Egyre nő a kámföveők száma, úgy hogy ma már aggasztó kezd lenni. Dél-Amerikából, ahol a laz ellenszere a kámför, került Angliába ez a szokás. Tejbén, kloroformmal keverve, vagy vízzel, pilulákban, esetleg ópiummal eszik a kámför, sokan azonban így rácsalják szét szájukban. A kámför, akár a többi mérgező, kis dózisokban jótékony hatású. A szellemet élénkíti, kellemes izgalmat okoz a bizonyos nyugodt lelkiállapotot kölcsönöz az embernek. De később teljes levertséget idéz elő. Ha szenvedélyes fajul, valóságos undorodást idéz elő az élet iránt s általános bémúltságot okoz.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre, továbbá a szolgáltatalt kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

V. eszenőr. A bábjáték módjai az 1901. évi augusztus hó 4-én kelt 64.573 számú belügyminiszteri rendeletben leírva nincsenek. A rendelet 8. §-a szerint „*Nem adható engedély általában oly játékok észére, melynek a vállalkozó pénz- vagy tárgyanyományi kilitásba helyezesével kelti fel a közönség játékszenvedélyét.* Továbbá... „mint a szegényebb sorsu tudatlan nép kizsákmányolásra irányuló szerencsejátékok, tilosak: 1. báb (hordozható), tekebáb, 2. golyó, szines golyó, 3. baba, szines baba, 4. monaco, 5. marandi, 6. birbics, 7. cédlobáb (kör, karika vagy lemezcedlobáb), 8. szín (Farbenspiel), számozott szín- és az ezekhez hasonló természeti egyéb játékok. Tehát véleményünk szerint a bábjátéknak akár egy, akár több babával való

üzésére a rendőri hatóság engedélyt adni nem jogosult. A nem tiltott mulatóanyag engedélyezésére különben egyedül a rendőri hatóság jogosult, annak engedélyezése a lottószolgátság hatáskörén kívül esik és éppen ezért feltehető, hogy az önmek felmutatott lottószolgátság engedély hamisítvány volt. A bábjátékok elő engedélyezése, a fenti miniszteri rendelet 12. §-ára való hivatkozással, szerencsejátékok üzéséről, az engedélyt kiállító hatóságnak feljelenőndök, a minék alapján a hatóság tölök a kiadott engedélyt visszavonja.

P. H. Újre. A honvédelmi miniszteriumban most van elintézés alatt, hogy hogyan lesz elintéze — lévén ez hivatalos titok — előttünk ismeretlen. Levéiben csak kiválóan fontos, kényen ügyben adunk választ. A beküldött 10 filléres bélyegét vissza nem küldhetjük s így az alapunkhoz csatoljuk.

Örs Kula. Julibusan Palóczy Mihály örmester nyert megbízást.

L. V. Kiskunlaczháza. Az előléptetés közlése annak idején elnézésből maradt el. E számunkban közöljük.

Homokvölgyi zsanár. Olvassa el az ált. szolg. határozványokhoz kiadott „Pótlék” XIV. fejezetének 6. és 7. pontjait, valamint az ill. szabályzat 42. §-át és megkapja a kívánt felvilágosítást.

K. örmester. A járásparancsnokság vezetőségével megbízott örmester — a saját költségén beszerzendő — hosszú kard viselésére, a honvédelmi miniszteri rendelet alapján jogosult.

Idős altiszt. Szolnok. Legénygárdi állományú egységnek Kropatschek tárkarabélyt nem kaphatnak, mert azok egy vállalkozónak lesznek eladva azon kikötéssel, hogy azok általa csak az ország határain kívül lesznek értékesíthetők, nehogy a fegyverek az országnak széthurcoltassanak és visszaélésekre nyújtsanak alkalmat.

J. J. Felvidéki. 1. Czimzetes tizedesi rendfokozatot, 2. E tekintetben a folyó évi 7721—16. számú honvédelmi miniszteri rendelet 13. bekezdése világosan intézkedik, a mely szerint az új rendszerű gázadókészletbeéltelpekor a fölösleges a részesekek igen is van igényük.

S. K. örsvezető. A polgári államszolgálatból visszalépett csendőrségi egység, az illetékszabályzat 34. §. 2. pontjának első bekezdése értelmében a szolgálati pótdíjra nem tarthat igényt. Ugyancsak az illetékszabályzat 30. §. 3-d. pontjának 1. bekezdése értelmében az első tömegbetöltés nem tarthat igényt, mert leszerelések tömegjáravándóságát megkapta s újból visszavételekor ismét tömegjogultává vált. Rangszáma a kerületi parancsnokságnál lévő nyilvántartva — itt ismeretlen.

J. M. örsvezető. 1. A csendőr járás- és törzsörmesterek részére még a hó folyamán szintén rendelkezési lesz. 2. Az örsparancsnok, ha nős, ha nőten, a gázadókészlet könyvet, a jelzett pótlék XIV—15. pontja alapján köteles aláírni.

M. M. határszéli örsvezető. Az alaptöke egy újabb miniszteri rendelet alapján 60—120 koromban állapítottat meg. Az első felszámolás alkalmával a vagyonszerűség a részesek között felosztandó, a későbbi mutatókhoz nyereség azonban a kiadott „Pótlék” 31. pontja értelmében nem osztható fel, hanem a 32. pontban megjelölt ezútra fordítandó. Az állandó nyereség a napi betét csökkentéséig vonatkozik magára utána. (Lásd „Pótlék” XIV—8. pont 2. bekezdését). Az alaptöke még be nem fizetett egyen a vagyonszerű felosztásánál juttatásban csak az általa befizetett tökétség arányában részesíthető.

Májusja. Az Ó Felszég által megkoronázásának 40. évfordulójának alkalmából adott annusita a védőköltségesség teljesítése elől megszökött hadkötelesekre nem terjed ki. Azok külföldről való visszatérésük esetén besoroztatnak.

J. D. örsvezető. B. földvár. A beküldött talányokat átadjonjuk, néhányat alkalmadán felhasználunk.

B. J. ez örmester. A nyomozási esetet némi átdolgozással legközelebb közöljük. Csak dolgozza fel a többi eseteket is. Ha megfelelő lesznek, szívesen közöljük azokat is.

Lőrincz János örsvezető. Kivánságához képest a lapunk 29. számunkban közölt „Gyilkosság vagy ongyilkosság” című cikkre vonatkozólag e helyen közöljük, hogy ön abban az időben Országnak nem örsparancsnok, hanem csak II. altiszt volt. A többi helyesbítési kívánt körülmény lényegtelennek lévén, ezek helyesbítését fölöslegesnek tartjuk.

T. Z. S. 1. Nem kívántatik külön iskolai képzettség. 2. Az előirt szakvizsgák letétele után alnyerheti.

T. J. eszenőr. Ha szolgálatra alkalmas, felvevünk újból, de szolgálati ideje csakis az újabb szolgálatba lépés napjától számítatik. 2. Ha nem közvetlenül lép be, az előbbi szolgálati ideje nem lesz beszámítva.

HIVATALOS RÉSZ

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Kineveztetett:

1907. évi augusztus hó 1-ével:

Egyed József, VI. sz. csendőrkerületbeli százados, szombathelyi szárnyparancsnok, pótszárnyparancsnokká a III. sz. csendőrkerülethez: Budapestre.

Megbízott:

1907. évi augusztus hó 1-ével:

Gáspár József, IV. sz. csendőrkerületbeli hadapród-tiszthelyettes, a II. sz. csendőrkerületbe való áthelyezése mellett, az újmoldovai szakaszparancsnokság ideiglenes vezetésével.

Beosztattak:

1907. évi augusztus hó 1-ével:

Burján Endre, III. sz. csendőrkerületbeli százados, pótszárnyparancsnok, ezen alkalmazása alól való felmentése mellett a belügyminiszterium csendőrségi osztályának állományába, a III. sz. csendőrkerületnél létszámon felül vezetendő; továbbá:

Raschel Lambert, IV. sz. csendőrkerületbeli főhadnagy kerületénél létszám felett való vezetése mellett a honvédelmi miniszterium 16. osztályának állományába.

Áthelyeztetettek:

1907. évi augusztus hó 1-ével:

Némethy Ferencz, a II. sz. csendőrkerületnél létszámon felül vezetett s a honvédelmi miniszterium 16. osztályába beosztott százados, jelen szolgálati alkalmazása alól való felmentése mellett a VI. sz. csendőrkerületbe, szárnyparancsnoki minőségben: Szombathelyre;

Mészáros Iván, VIII. sz. csendőrkerületbeli hadnagy, nagybányai szakaszparancsnok, hasonló minőségben a VII. sz. csendőrkerületbe: Brassóba;

Kúnos Béla, II. sz. csendőrkerületbeli hadnagy, újmoldovai szakaszparancsnok, hasonló minőségben a VIII. sz. csendőrkerületbe: Nagybányára.

Okirattal megdicsértetett:

a m. kir. honvédelmi miniszter ur részéről:

Züllich Pál, III. sz. csendőrkerületbeli őrmester, egy tűzoltónak saját testi épségének veszélyeztetésével a tűzhálóból való megmentésért.

Nyugállományba helyezettek:

1907. évi augusztus hó 1-ével:

Miklós Péter, m. kir. III. sz. csendőrkerületbeli járás-
őrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rok-

kant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhelye: Sásd.

Kiss Károly, VII. sz. csendőrkerületbeli járásőrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfelkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhelye: Marosillye.

Deák József, V. sz. csendőrkerületbeli járásőrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is nem alkalmas».

Választott lakhelye: Garamszentkereszt.

Előléptettek:

1907. évi augusztus hó 1-ével;

Kutlik Vendel, V. sz. csendőrkerületbeli csendőr ez. őrmester, *őrsvezető címzetes őrmesterré*;

Kovács Mór, *Csapó János* és *Füstös Ferencz* V. sz. és

1907. július hó 25-ével:

Szakál Károly, *Kalona István*, *Kenyeres Kálmán*, *Karsai András*, *Kovács Sándor*, *Sarudi Benjámin*, *Barlos Márton*, *Ébert Kálmán*, *Molnár Gábor*, *Eicher Mihály*, *Stevlik József*, *Fejős Lajos*, *Sümegei Kálmán*, *Sándor Gábor* és *Németh József*, VIII. sz. csendőrkerületbeli ez. őrsvezető II. altisztek, *valóságos őrsvezetők*;

az altiszti vizsga sikeres letétele után 1907. április hó 5-ével és a következő rangszámmal:

1. *Dömötör Gyula* csendőr ez. őrsv., 2. *Galambosi Péter* csendőr, 3. *Békési Mihály* csendőr ez. őrsv., 4. *Ragó Flórián* csendőr ez. őrsv., 5. *Móni Albert* csendőr, 6. *Golyán József* csendőr ez. őrsv., 7. *Vass József* csendőr ez. őrsv., 8. *Timár Kálmán* csendőr ez. őrsv., 9. *Szoboszlai Dániel* csendőr ez. őrsv., 10. *Thoma Márton* csendőr, 11. *Sebestyén Gábor* csendőr ez. őrsv., 12. *Füredi László* csendőr ez. őrsv., 13. *Vadics György* csendőr ez. őrsv., 14. *Erdélyi János* csendőr ez. őrsv., 15. *Tóth György* csendőr ez. őrsv., 16. *Gombolai János* csendőr, 17. *Grünvatsky Károly* csendőr, 18. *Szentmiklósy János* csendőr ez. őrsv., 19. *Harci Ferencz* csendőr ez. őrsv., 20. *Czinder János* csendőr ez. őrsv., 21. *Kapusi István* csendőr ez. őrsv., 22. *Oszolyi István* csendőr ez. őrsv., 23. *Mattyok Emil* csendőr ez. őrsv., 24. *Szerző Gábor* csendőr ez. őrsv., 25. *Kincses Gergely* lovascsendőr ez. őrsv., 26. *Röcz István* csendőr, 27. *L. Kovács István* csendőr ez. őrsv., 28. *Mándics Imre* csendőr, 29. *Zsula Ádám* csendőr ez. őrsv., 30. *Najesa Imre* csendőr ez. őrsv., 31. *Soós János* csendőr ez. őrsv., 32. *Mészér József* csendőr, 33. *Dobi István* csendőr ez. őrsv., 34. *Cseh Dénes* csendőr ez. őrsv., 35. *Kellesi Gábor* lovascsendőr ez. őrsv., 36. *Kiss Kálmán* lovascsendőr ez. őrsv., 37. *Vincze Vendel* csendőr ez. őrsv., 38. *Kiorin Oktávián* csendőr, 39. *Orbán János* csendőr ez. őrsv., 40. *Pál József* lovascsendőr ez. őrsv., 41. *Dobos Illés* csendőr ez. őrsv., 42. *Ács Sándor* csendőr, 43. *Szentei István* csendőr ez. őrsv.,

44. *Horváth József* lovascsendőr cz. őrsv., 45. *Vereb László* csendőr cz. őrsv., 46. *Szender László* csendőr cz. őrsv., 47. *Nyikus Mihály* lovascsendőr cz. őrsv., 48. *Röckert Sándor* csendőr cz. őrsv., 49. *Szabó Jeremiás* lovascsendőr cz. őrsv., 50. *Merkovszky András* csendőr cz. őrsv., 51. *Gyenge Pál*, csendőr cz. őrsv., és 52. *Takács István* lovascsendőr cz. őrsv., a III. számú csendőrkerület állományában, *czímzetes őrsvezető II. altisztekké.*

Katonai szolgálati jellel ellátott:

Fülöp Lajos V. sz. csendőrkerületbeli csendőr cz. őrsvezető, 1907. évi július hó 10-én a legénységi II. osztályu katonai szolgálati jellel.

Névváltoztatás.

A m. kir. belügyminiszter urnak, 1907. június hó 12-én kelt 60690/VI-a számú engedélye alapján, *Gyukin Radován*, III. sz. csendőrkerületbeli csendőr vezetéknévét «*Győrös*-re;

az 1907. évi június hó 20-án kelt 51112/VI-a számú engedély alapján pedig *Barbu Viktor*, VII. sz. csendőrkerületbeli próbaesendőr családi nevét «*Brassóis*-ra változtatta.

Házasságra léptek:

Óvári Lajos, V. sz. csendőrkerületbeli őrsvezető, *Donyán Ilonával*, 1907. július hó 22-én, Szombathelyen;

Pál Lajos, VIII. sz. csendőrkerületbeli cz. őrmester, *Magyar Annával*, 1907. július 9-én, Rakamazson;

Bujdosó Imre, VIII. sz. csendőrkerületbeli cz. őrmester, *Máthé Etelkával*, 1907. július hó 9-én, Ófizekvarsádon.

Értesítés.

Háromszék vármegye nagyajtai szolgabírói hivatalánál az irtóki állással járó teendők elsajátíthatása végett, nevezett vármegye alispánja egy altisztet óhajt próbaszolgálatra alkalmazni.

Az irtóki állás valószínűleg 1908. év január havában fog megüresedni. Föltételek: magyar nyelv ismerete szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Fizetés 1400 korona és Nagyajtán 300 korona lakpénn.

Erről az igazolványos, valamint a tényleges szolgálatuk 12. évében álló altisztek oly hozzáadással értesítendők, hogy a mennyiben a nevezett hivatalnál próbaszolgálatot teljesíteni hajlandók volnának, arra legkésőbb folyó évi augusztus 31-ig jelentkezzenek.

Együttal a honvédségi Rendeleti Közlönynek 1907. évi április hó 29-én megjelent «Szabályrendeletek» 14. számában 3833. elnöki szám alatt közzétett körrendelet előnyeire is figyelmeztetendők.

92273/20. sz. 1907. július 24.

PÁLYÁZATOK.

Egy irtóki állás a nagyhalmágyi járásban. Fizetés 1400 korona. Lakpénn 300 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Arad vármegye főispánjához czímzett kérvények Arad vármegye alispánjához 1907. évi szeptember hó 15-ig.

Egy járulnoki állás a d.-lapaczi járásbatóságánál. Fizetés 1400 korona. Lakpénn 300 korona. Horvát nyelv szóban és írásban. Kezelésben való jártasság. Kérvények Liika-Krbava megye főispánjához (Gospicé) 1907. évi augusztus hó 27-ig.

Egy iskolaszolgái állás a Fröbel-féle (VI. ker. áll.) tanítóképző intézetnél. Kezdő fizetés pótlékkal 700 kor. Természeti lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Számolás. Ipari képzettség előnyt nyújt. A vallás- és közoktatásügyi miniszterhez czímzett kérvények a Fröbel-féle (VI. ker. áll.) tanítóképző intézet igazgatóságához 1907. évi augusztus hó 25-ig.

Egy központi hajdui és esetleg egy járási panduri állás Kolozs vármegyénél. Kezdő fizetés 600 korona. Lakpénn 176 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények Kolozs vármegye alispánjához 1907. évi augusztus hó 25-ig.

Két központi szolgálai állás Abauj-Torna vármegyénél. Fizetés 600 korona. Lakpénn 200 korona. Természeti ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Tót nyelv beszélése előnyt nyújt. Kérvények Abauj-Torna vármegye alispánjához 1907. évi szeptember hó 2-ig.

Egy gépkezelői és egy portási, illetve házmesterei teendőkkel megbízott szolgálai állás a budapesti Pasteur-intézet és kórháznál. Fizetés pótlékkal 1000, illetve 700 korona. Ruhailtmény 100 korona. A szolgálai állásnál szabad lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Számolás. A gépkezelői állásnál megfelelő képzettség. Kérvények a budapesti Pasteur-intézet és kórház igazgatóságához 1907. évi augusztus hó 21-ig.

Egy fogházfelügyelői állás a kaposvári törvényszéki fogháznál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Természeti lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a pécsi kir. főügyészhez 1907. évi augusztus hó 30-ig.

Egy hivataliszolgái állás a rétsági járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénn pótlékkal 160 korona, vagy természetbeni lakás. Ruhailtmény 100 korona, vagy természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a balassagyarmati törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 29-ig.

Egy hivataliszolgái állás a sátoraljai helyi pénzügyigazgatóságánál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénn pótlékkal 180 korona. Ruhailtmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy évi ideiglenes alkalmazás. Kérvények a sátoraljai helyi pénzügyigazgatóságához 1907. évi augusztus hó 20-ig.